

večernica 2012

ZA LETO 2011

Večernica je edina slovenska nagrada za najboljše izvirno mladinsko literarno delo preteklega leta, ki zajema celotno slovensko knjižno produkcijo:

Žirija upošteva izvirna pesniška, prozna in dramska besedila za otroke in mladino v slovenskem jeziku, ki so v preteklem letu izšla (nosijo to letnico) v knjižni obliki pri kateri od založb ali v samozaložbi v RS ali v tujini (slovensko zamejstvo, slovensko izseljenstvo, drugo) in ki jih je založba ali avtor prijavil/a na razpis. Razpis objavi časnik Večer v času neposredno okrog slovenskega kulturnega praznika.

Žirija ima pravico, da v izbor kandidirajočih literarnih del vključi neprijavljeno delo, če meni, da po svojih literarno-estetskih kvalitetah sodi vanj. (*Pravilnik o delu žirije za nagrado VEČERNICA*)

Večernico sta leta **1996** ustanovila Podjetje za promocijo kulture FRANC-FRANC in revija *OTROK IN KNJIGA*, pokroviteljstvo nad nagrado je na pobudo Ferija Lainščka prevzelo Časopisno-založniško podjetje VEČER iz Maribora. Leta 2006 je Večer postal še enakovreden (torej tretjinski) lastnik blagovne znamke večernica.

Podelitev večernice je povezana s srečanjem slovenskih ustvarjalcev mladinske književnosti OKO BESEDE, ki poteka vsako leto jeseni v Murski Soboti.

O programu letošnjega Očesa besede bomo podrobneje poročali v naslednji številki revije. V njej bodo objavljeni tudi nekateri prispevki s simpozija, ki se je tokrat osredotočil na vprašanje slovenske mladinske književnosti v razmerju do elektronskih medijev in sodobnih IK-tehnologij. Na simpoziju so z referati sodelovali: dr. Meta Grosman, dolgoletna raziskovalka branja, psihoanalitik Roman Vodeb, psihiater in antropolog Miran Pustoslemšek, pisateljici Cvetka Bevc in Majda Koren, ustvarjalec interaktivnih slikanic Matjaž Kotnik, bibliopedagoginja Tilka Jamnik, bibliotekar in pravljicar Igor Černe, vodja digitalnih programov pri časopisni hiši *Večer* Zvone Štor in pisatelj ter soorganizator srečanja Feri Lainšček.

Osrednji dogodek Očesa besede je bila podelitev Večernice, ki je potekala v Gledališču Park v Murski Soboti. Med udeleženci prireditve je bilo v dvorani, ki sprejme 350 obiskovalcev, največ otrok, učencev soboških in okoliških šol ter dva avtobusa mladih bralcev iz Slovenj Gradca, Velenja, Maribora in Ptuja (v organizaciji Bralne značke Slovenije in Večera).

Petčlanska **strokovna žirija**, v kateri imajo svojega predstavnika ČGP Večer, Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc, revija *Otrok in knjiga*, Društvo slovenskih pisateljev in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije skupaj s Slovensko sekcijo IBBY, je že meseca junija izbrala **pet finalistov**.

To so bili:

- **Jana Bauer:** *Groznovilca v hudi hosti*. Ilustr. Caroline Thaw. Ljubljana: Sodobnost International.
- **Cvetka Bevc:** *Desetka*. Ljubljana: Arsem.
- **Neli Kodrič:** *Ali te lahko objamem močno?* Ilustr. Damijan Stepančič. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- **Slavko Pregl:** *Radovedne pravljice*. Ilustr. Kostja Gatnik. Dob pri Domžalah: Miš.
- **Dim Zupan:** *Hektor in zrela hruška*. Ilust. Andreja Gregorič. Ljubljana: Mladika.

Žirija v sestavi: Aleš Debeljak, Melita Forstnerič Hajnšek, dr. Dragica Haramija (predsednica), Manca Perko in Kristina Picco je v zadnjem krogu izbora nagrado dodelila **Dimu Zupanu** za knjigo *Hektor in zrela hruška*.

UTEMELJITEV ŽIRIJE ZA VEČERNICO 2012

Dim Zupan je ustvaril serijo sedmih knjig o labradorcu Hektorju (*Hektor in riba usoda*, *Hektor in mala šola*, *Hektor in velika avantura*, *Hektor in male ljubezni*, *Hektor in duh po človeku*, *Hektor in velika solza*, *Hektor in zrela hruška*), v katerih personalni pripovedovalec Hektor po avtobiografskem principu realističnega vzorca doživljajske proze pripoveduje dogodke od skotitve do smrti, hkrati pa ne opisuje le svojega življenja, temveč tudi dogajanje v svoji okolici. Hektor s svoje subjektivne perspektive upoveduje resničnost. Toda animalistični pripovedovalec vzpostavlja le iluzijo resničnosti, saj med njim in človekom ni komunikacije, vsaj ne na ravni sporazumevanja. Človeški literarni liki govorijo živalim, a se ne pogovarjajo z njimi (na tem nivoju zgodbe je opaznih veliko zooleksemov), prav tako živali govorijo med seboj, govorijo tudi ljudem, a se z njimi ne pogovarjajo. Realistična (človeška) predstava sveta (in z njo tudi realistična motivacija literarnega dela) vsebuje že v temelju fantastični element, antropomorfne pripovedovalca, ki skozi svojo pripoved podaja pravzaprav imaginativno humanizirano vizijo sveta. Ena vidnejših odlik celotne serije je v avtorjevem doslednem upoštevanju animalističnega stališča pripovedovalca do človeškega sveta. Hektorjeva merila namreč niso človeška merila, celo nasprotno: pasji pripovedovalec velikokrat komentira človeška dejanja kot popolnoma nesmiselna ali vsaj nerazumna.

Nagradena povest Dima Zupana *Hektor in zrela hruška*, zadnja zgodba serije, je zgodba o labradorčevi starosti in smrti. Staranje sproži v Hektorju val spominov na dolgo in lepo pasje življenje, ti retrospektivni spominski drobci mu izpolnjujejo starost. Kakor v jesenskem vetru z drevesa odpadejo zreli sadeži hruške, tako se utrne tudi Hektorjevo srečno in dolgo pasje življenje. In tak je red v naravi, na katerega ljudje želimo pozabiti.

Redko se dogaja, da bi avtor uspešne, zelo brane serije le-to zaključil s temo, za katero zagotovo ve, da med bralci ni prav priljubljena. Še redkeje se zgodi, da je zadnje delo take serije eden od njenih vrhuncev, če ne prav njen najboljši del. A Dimu Zupanu je uspelo oboje. *Hektor in zrela hruška* je v slovenskem prostoru

in tudi širše zagotovo edinstvena pripoved o staranju, starosti in smrti, namenjena mladim bralcem, ki kot vsa vrhunska mladinska literatura, močno nagovarja tudi odraslega. Avtor, ki se s humorjem in blago ironijo vseskozi uspešno brani pred tem, da bi mu pripoved zdrsnila v sentimentalnost, pa ostaja prepričljiv in v skladu sam s seboj tudi, ko Hektorju dovoli izreči njegov (svoj) pogled na bistvo sobivanja v tem našem skupnem svetu (Zupan 2011: 56): »Pogledal sem jih, mojo družino, ki so družno točili solze, in se vprašal, kaj je bilo tisto, kar nas je vse moje življenje tako tesno držalo skupaj. Ljubezen. To je bila ljubezen.«

NAGRAJENCI 1997–2011

1997 – Tone Pavček: *Majnice – fulaste pesmi*

1998 – Desa Muck: *Lažniva Suzi*

1999 – Janja Vidmar: *Princeska z napako*

2000 – Polonca Kovač: *Kaja in njena družina*

2001 – Feri Lainšček: *Mislíce*

2002 – Matjaž Pikalo: *Luža*

2003 – Marjana Moškrič: *Ledene magnolije*

2004 – Slavko Pregl: *Srebro iz modre špilje*

2005 – Igor Karlovšek: *Gimnazijec*

2006 – Dušan Dim: *Distorzija*

2007 – Irena Velikonja: *Poletje na okenski polici*; Majda Koren: *Eva in Kozel*

2008 – Ervin Fritz: *Vrane*

2009 – Janja Vidmar: *Pink*

2010 – Bina Štampe Žmavc: *Cesar in roža*

2011 – Mate Dolenc: *Maščevanje male ostrige*

2012 – Dim Zupan: *Hektor in zrela hruška*

Pisatelj Dim Zupan in Slavko Pregl med mladimi bralci (foto: Janko Rath)